
Souhrnná teritoriální informace Ghana

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským úřadem ČR v Akkře (Ghana) ke dni 28.4.2020
28. 4. 2020 18:38

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

---

1. Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled (s.2)
2. Zahraniční obchod a investice (s.9)
3. Vztahy země s EU (s.14)
4. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR (s.16)
5. Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu (s.20)
6. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu (s.23)
7. Kontakty (s.34)

1. Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled

Ghana leží v oblasti západní Afriky. Je členem regionální asociace ECOWAS a je signatářem dohody o africkém kontinentálním volném obchodu (AfCFTA). Země v roce 2018 rostla tempem 6,3% a byl předpoklad, že tempo tohoto růstu se v roce 2019 zvýší na 7,1%. Na rok 2020 byl plánován růst 6,8%, nicméně pandemie COVID-19 způsobil masivní pokles cen v ropném odvětví a výrazně tak ovlivnil ekonomiku Ghany a její očekávané tempo růstu. V důsledku těchto faktorů se předpokládá, že tempo růstu HDP v roce 2020 bude pouze 1,5%. Ghanské hospodářství závisí na ropě a plynu, zemědělství, službách a těžbě zlata s jiných nerostů. Ghana exportuje zejména kakao, ropu, zlato, diamanty, bauxit, mangan a tropické dřevo, zatímco dováží rýži, drůbeží maso, automobily, strojírenské výrobky, spotřební zboží všeho druhu, dále pak chemikálie, elektroniku, rafinovanou ropu a ropné produkty, textil, léky.

Hlavním hospodářským sektorem jsou služby, v roce 2018 se podílely na HDP 43,1%, následoval průmysl s 31% a zemědělství s 18,27%. Hlavním cílem vlády je transformovat průmyslový sektor ze stavu závislosti na přírodních zdrojích na dodavatele přidané hodnoty. Tato agenda byla základem vládního rozpočtu na rok 2020 a byla zakotvena v prezidentově vizi „Ghana beyond Aid“ a v koordinovaném programu politik hospodářského a sociálního rozvoje (2017-2024), která je v souladu s cíli OSN pro udržitelný rozvoj (Agenda 2030) a agendou Africké unie 2063.

Podkapitoly:

- 1.1. [Oficiální název státu, složení vlády](#)
- 1.2. [Demografické tendence: Počet obyvatel, průměrný roční přírůstek, demografické složení \(vč. národnosti, náboženských skupin\)](#)
- 1.3. [Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let \(nominální HDP/obyv., vývoj objemu HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti\). Očekávaný vývoj v teritoriu s akcentem na ekonomickou sféru.](#)
- 1.4. [Veřejné finance, státní rozpočet - příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let](#)
- 1.5. [Platební bilance \(běžný, kapitálový, finanční účet\), devizové rezervy \(za posledních 5 let\), veřejný dluh vůči HDP, zahraniční zadluženost, dluhová služba](#)
- 1.6. [Bankovní systém \(hlavní banky a pojišťovny\)](#)
- 1.7. [Daňový systém](#)

1.1 Oficiální název státu, složení vlády

- **Oficiální název státu:** Ghanská republika (the Republic of Ghana)
- **Prezident:** Nana Addo Dankwa Akufo-Addo (od roku 2016)
- **Viceprezident:** Dr. Mahamudu Bawumia (od roku 2016)
- **Ministryně zahraničních věcí:** Shirley Ayorkor Botchway
- **Složení vlády:** [složení vlády](#)

1.2 Demografické tendence: Počet obyvatel, průměrný roční přírůstek, demografické složení (vč. národnosti, náboženských skupin)

Počet obyvatel: 31,07 mil. (2020)

Průměrný roční přírůstek obyvatelstva: 2,15 %

Složení podle věkových skupin:

- 0–14 let: 38,01 %
- 15–24 let: 18,63 %
- 25–54 let: 34,14 %
- 55–64 let 4,97 %
- 65 a více 4,25 %

Národnostní složení:

Na území dnešní Ghany žije přibližně 50 etnických skupin hovořící různými jazyky a dialekty, mezi hlavní patří:

- Akan (47,5 %)
- Dagbani (17,0 %)
- Ewe (14,0 %)
- Ga-Adangbe (7,0 %)
- Gurma (6,0 %)
- Guan (4,0 %)
- Gurunsi (2,5 %)
- Bissa (1,0 %)
- ostatní etnika (1,0 %)

Náboženské složení:

- křesťané (71,2 %)
- muslimové (17,6 %)
- tradiční náboženství (5,2 %)
- ostatní (0,8%)
- bez vyznání (5,2%)

1.3 Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (nominální HDP/obyv., vývoj objemu HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti). Očekávaný vývoj v teritoriu s akcentem na ekonomickou sféru.

Nominální HDP/obyvatele (USD)

2015	2016	2017	2018	2019
1495	1550	1779	1632	2223

podle údajů IMF

Reálný růst HDP (v %)

2015	2016	2017	2018	2019
3,9	3,3	8,4	5,6	7,1

podle údajů IMF

Míra inflace (v %) podle indexu spotřebitelských cen

2015	2016	2017	2018	2019
------	------	------	------	------

17,2	17	12,4	9,4	7,8
------	----	------	-----	-----

podle údajů IMF

Míra nezaměstnanosti (v %)

2015	2016	2017	2018	2019
5,54	5,77	5,8	5,5	6,78

podle údajů Světové banky

1.4 Veřejné finance, státní rozpočet - příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

	2015	2016	2017	2018	2019
Příjmy	23,1	23,4	22,0	17,9	15,3
Výdaje	28,7	28,4	28,5	24,3	19,6
Saldo	-5,7	-5,0	-6,5	-6,4	-4,8

Údaje jsou v % HDP

Zdroj: African Economic Outlook, CIA

1.5 Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let), veřejný dluh vůči HDP, zahraniční zadluženost, dluhová služba

Stav běžného účtu

2014	2015	2016	2017	2018	2019
-5,7	-3,1	-2,7	-1,0	-0,6	-1,8

Údaje v mld. USD, Zdroj: IMF

Veřejný dluh (v % HDP)

2015	2016	2017	2018	2019
70,8	66,0	70,5	57,9	63,0

roky 2014 - 2017 podle údajů IMF; rok 2018 dle MF Ghany

Mezinárodní rezervy včetně zlata (v milionech USD)

201	2016	2017	2018	2019
5 000	5 900	6 900	7 000	5 100

podle údajů WB, World Development Indicators

1.6 Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

Centrální banka Ghany odpovídá za dohled a regulaci všech bank v zemi. Od roku 2017 zahájila Centrální banka Ghany reformy v bankovním sektoru. Reformy vedly ke zvýšení minimálního kapitálového požadavku komerčních bank na 400 milionů GHS. Tento proces vedl ke zrušení licencí některých bank a ke sloučení menších bank. Reforma bankovního sektoru v zemi pro rok 2020 bude stát 16,4 miliard GHS, což představuje 5% HDP. V současné době existuje 25 licencovaných bank. Ghanský sektor finančních služeb je rozdělen do 3 hlavních kategorií- bankovní, nebankovní a mikrofinanční instituce. Spořicí a úvěrové společnosti spadájí do kategorie nebankovních finančních institucí, zatímco mikrofinanční společnosti spadají do kategorie mikrofinancování. Spořitelny a úvěrové společnosti by měly mít počáteční kapitál 15 milionů GHS, mikrofinanční společnosti 2 miliony GHS.

V Ghaně nyní působí následujících banky:

- Access Bank (Ghana) Plc
- Absa Bank Ghana limited
- Agricultural Development Bank Limited
- Bank of Africa Ghana Limited
- Barclays Bank of Ghana Limited
- CAL Bank Limited
- Consolidated Bank Ghana Limited
- Ecobank Ghana Limited
- FBNBank (Ghana) Limited
- Fidelity Bank Limited
- First Atlantic Bank Limited
- GCB Bank Limited
- Guaranty Trust Bank (Ghana) Limited
- National Investment Bank Limited
- Omni-BSCI Bank Ghana Limited
- Prudential Bank Limited
- Republic Bank (Ghana) Limited
- Societe Generale (Ghana) Limited
- Stanbic Bank Ghana Limited
- Standard Chartered Bank (Ghana) Limited
- United Bank for Africa (Ghana) Limited
- Universal Merchant Bank Limited
- Zenith Bank (Ghana) Limited
- ARB Apex Bank Limited
- First National Bank (Ghana) Limited
-

GHL Bank Limited

Poznámka: First National Bank a GHL Bank jsou v procesu sloučení.

Další bankovní zastoupení:

- Exim Bank of Korea
- Bank of Beirut
- Citibank N.A. Ghana Rep. office
- Ghana International Bank plc

Nejvýznamnější pojišťovací společnosti v Ghaně:

- Activa International Insurance Company-Ghana Limited
- Allianz Insurance Company Gh. Ltd
- Donewell Insurance Company Limited
- Enterprise Life Assurance Company
- Glico General Insurance Company Limited
- Hollard Life Assurance Company Limited
- Metropolitan Life Insurance Ghana Limited
- NSIA Insurance Company Limited
- Old Mutual Life Assurance Company Ghana
- Phoenix Insurance Company Limited
- Provident Insurance Company Limited
- Prudential Life Insurance Ghana
- Quality Life Assurance Company
- Regency Nem Insurance Ghana Limited
- SIC Insurance Company Limited
- Star Assurance Company Limited
- Vanguard Assurance Company Limited

1.7 Daňový systém

Institucí pro výběr, vyměření a účtování daně z příjmu v Ghaně je **Ghana Revenue Authority** (GRA). Daně z příjmu z prodeje a služeb (Value Added Tax) jsou řízeny domácí divizí **Domestic Tax Revenue Division** (DTRD), která spadá pod GRA; cla a nepřímě daně jsou spravovány celní divizí **Customs Division** (CD), také působící v rámci GRA.

Základními zákony regulujícími daně jsou:

- zákon o dani z příjmu z roku 2016 - Revenue Administration Act 2016 (Act 915)
- dodatek o DPH z roku 2013 - Value Added Tax (Act 870)
- regulace o DPH z r.2016 - Value Added Tax Regulations 2016 (L.I 2243)
- zákon o dani z příjmu z roku 2015 - Income Tax Act 2015 (Act 896)
- regulace dani z příjmu z r. 2016 - Income Tax Regulations 2016 (L.I 2244)
- zákon o clech z roku 2015 - Customs Act 2015 (Act 891)

Schéma některých daní v roce 2019:

•

Fyzické a právnické osoby jsou povinny platit daň z příjmu (5-25 %)

- korporátní daň pro podniky je obecně 25%,
- společnosti operující v důlním průmyslu a v tzv. "upstream" petrochemickém průmyslu (průzkum a těžba) platí 35 % zvýhodněnou sazbu mají např. hotely 22%
- společnosti ve volných zónách platí 15% a to až po daňových prázdninách
- při exportu netradiční produkce se platí jen 8%
- daň z kapitálových příjmů (10–15 %),
- darovací daň (5 %)
- daň z majetku, daň z pronájmu (8 %)
- půjček pro zemědělské podniky a leasingové společnosti se platí jen 20%
- společnosti evidované na burze (Ghana Stock Exchange) platí od 1.1.2004 jen 22%

Daňový základ se dá snížit, pokud je jednotlivec svobodný alespoň se dvěma závislými dětmi, tělesně či psychicky postižený, je starší 60 let aj.

Výrobní podniky mají řadu úlev podle lokality i sortimentu výroby:

Podle lokace:

Daň z příjmu pro výrobní podnik v lokaci:

- Akkry a Temy (25%)
- v regionálních "hl.městech" (18,75%)
- ve free zónách (0%)
- kdekoli jinde (12,5%)

Podle sortimentu:

- farmy produkující plody ze stromů (tree crop farming) - 10 let od první sklizně
- produkce kakaových bobů - neomezeně
- produkce domácích zvířat - 5 let od zahájení produkce
- agro-zpracovatelský podnik - 5 let od zahájení komerční výroby
- zpracování odpadu - 7 let od zahájení komerční produkce
- Zaměstnavatel platí 12,5 % daň ze mzdy. Od ledna 2016 platí i nová daň pro osoby samostatně výdělečně činné.

Daň z přidané hodnoty (Valued Added Tax) a sociální a příspěvek na zdravotní pojištění National Health Insurance Levy (NHIL)

Ghana oddělila 2,5% ze sazby DPH na národní zdravotní příspěvek. To znamená, že nová sazba DPH je 12,5% namísto předchozí konsolidované 15%. DPH je účtována všem dodavatelům podléhajícím dani i dovozům. 2,5% národní zdravotního příspěvku je nyní spojeno s odvodem ve výši 2,5% do tzv. kombinovaného poplatku ve výši 5%. Tento nový poplatek je nyní označován jako „Zdraví a vzdělávání“.

Účinný a důsledný systém výběru daní zůstává jedním z palčivých problémů ghanské vlády. Vláda se snaží zavádět přísné postihy na neplatíče daní, nicméně k realizaci postihů dochází jen zřídka. Pro zefektivnění systému výběru daní byl v souvislosti se zavedením VAT vypracován dokonalejší registr plátců daní, Taxpayer Identification Numbering System.

Více o daních je možno se dozvědět na adrese: [daňový průvodce](#).

---

11. dubna 2017 podepsaly zástupci České republiky a Ghany Dohodu o zamezení dvojímu zdanění - v dubnu 2019 již prošla schvalovacím řízením v ČR, čeká se na ghanskou stranu.

2. Zahraniční obchod a investice

Ghana má tržní ekonomiku s relativně málo bariérami pro obchod a investice, ve srovnání s ostatními zeměmi regionu. Výrazné zlepšení vývozních příjmů Ghany z ropy pomohlo přidáním více než 0,937 mld. USD do exportních čísel Ghany pro rok 2019. Země v roce 2018 zaznamenalo celkový vývoz 15,634 mld. USD. Celkový dovoz také zaznamenal nárůst na 13,354 miliardy dolarů v roce 2019 ve srovnání s dovozy v roce 2018. V důsledku toho obchodní údaje Ghany za rok 2019 ukazují, že země zaznamenala přebytek obchodní bilance ve výši 2,2 miliardy USD. Ghana je 77. největší exportní ekonomikou na světě.

Z hlediska investičních příležitostí je dobré vědět, že Ghana je 4. nevhodnější zemí pro investice na Africkém kontinentu po Jižní Africe, Nigérii a Keni. Prioritní oblasti pro investice jsou:

- zemědělství a na ně navazující agroprůmysl - produkce drůbežního masa, závody na zpracování přebytků produkce ovoce a zeleniny,
- obranný průmysl - údržba a modernizace vojenské techniky, obnova výzbroje a výstroje
- zpracování odpadu - spalovny, třídírny
- úpravní a čistírny vody
- infrastruktura - zejména z hlediska přístupu k zemědělským plochám
- sociální oblast (školy a zdravotnictví)
- vládní služby (různé registry)
- turistika
- automobilový průmysl

Přímé zahraniční investice v r.2019: 3,32 mld. USD

Podkapitoly:

- 2.1. [Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo](#)
- 2.2. [Teritoriální struktura – postavení v \(k\) EU](#)
- 2.3. [Komoditní struktura](#)
- 2.4. [Zóny volného obchodu \(VT parky, investiční zóny\)](#)
- 2.5. [Investice - přímé zahraniční investice v teritoriu \(odvětvová a teritoriální struktura\)](#)
- 2.6. [Investice - podmínky vstupu zahraničního kapitálu \(omezení, pobídky pro investory\)](#)

2.1 Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo

	2015	2016	2017	2018	2019
Vývoz	10,9	10,5	13,81	14,87	15,63
Dovoz	13,8	13,3	12,7	13,09	13,35
Saldo	-2,9	-2,8	-1,1	1,78	2,28

Údaje jsou mld. USD

Zdroj: *Trading Economics*

2.2 Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Projekt vytvoření západoafrické oblasti volného obchodu a jednotné západoafrické měny v rámci kontinentální zóny volného obchodu - **Continental Free Trade Area (CFTA)**, vedené Africkou Unií, postupuje pomalu, podobně i prohlubování integrace západoafrických zemí v rámci ekonomického sdružení států západní Afriky **ECOWAS** zaostává za deklarovanými cíly. Nigérie a Ghana proto v únoru 2018 vytvořili nové strategické partnerství, podepsáním Memoranda o Porozumění mezi **Nigeria Export Processing Zones Authority (NEPZA)** a **Ghana Free Trade Board (GFTB)**, jako způsob posílení ekonomické spolupráce mezi těmito zeměmi. Ghana je také členem Západoafrické měnové zóny (WAMZ) složené ze 6 zemí, které usilují a přijmou společnou měnu Eco.

V lednu 2015 zahájila práci pobočka **European Business Organisation** v Ghaně (EBO-Ghana), první pobočka EBO na Africkém kontinentu. V srpnu 2016 došlo k podepsání předběžné dohody o partnerství s EU - **Interim Economic Partnership Agreement (iEPA)**. EPA poskytuje bezcelní dovoz a dovoz bez kvót pro veškerý export z Ghany, který se týká zemědělství a lokální produkce, na trhy EU, zatímco Ghana bude postupně a částečně liberalizovat dovoz z EU. Tímto způsobem se ochrání stávající pracovní příležitosti v exportních odvětvích a umožní příliv investic s cílem vytvořit další pracovní pozice.

Zahraniční obchod mezi členskými zeměmi EU a Ghanou **stále klesá** a v roce 2018 to u dovozu z EU do Ghany činilo už jen 28% z celkového dovozu Ghany a u celkového vývozu Ghany to bylo jen 19% do EU. Zahraniční obchod se zeměmi Afrického kontinentu činil méně než 2%.

Hlavními obchodními partnery Ghany nadále zůstávají, i přes pokles jejich podílu, zejména evropské země jako je Švýcarsko, Velká Británie, Francie, Nizozemí, Německo, Itálie a dále země jako Indie, UAE, Čína, Vietnam, JAR, Brazílie, Japonsko a USA. V rámci společenství ECOWAS jsou nejdůležitějšími partnery Nigérie, Burkina Faso, Benin, Pobřeží slonoviny a Togo.

2.3 Komoditní struktura

Hlavní exportní komodity Ghany za rok 2019 byly:

- zlato (USD 6,23 mld.)
- surová ropa (USD 4,49 mld.)
- kakaové boby (USD 1,41 mld.)
- kakaová pasta (USD 538 mil.)
- kokosové ořechy, brazilské a kešu ořechy (USD 325 mil.)
- pracované dřevo (USD 182 mil.)

Hlavními dováženými komoditami v r.2019 byly:

- osobní automobily (USD 793mil.)
- nákl.automobily (USD 442mil.)
- nafta (USD 415 mil.)
- rýže (USD 369 mil.)
- nefiletované mražené ryby (USD 240 mil.)
-

léky (USD 282 mil.)

Hlavními destinacemi vývozu z Ghany byly v r.2019:

- Indie (USD 3,6 mld.)
- Čína (USD 2,3 mld.)
- Švýcarsko (USD 1,847 mld.)
- JAR (USD 1,7 mld.)
- Nizozemí (USD 911 mil.)

Hlavními dovozci do Ghany v roce 2019 byly:

- Čína (USD 2,2 mld.)
- USA (USD 0,9 mld.)
- Indie (USD 673 mil.)
- Belgie - Lucemburk (USD 637mil.)
- Velká Británie (USD 604mil.)

2.4 Zóny volného obchodu (VT parky, investiční zóny)

Zákon o zónách volného obchodu (č. 504/1995) je jednou z iniciativ ghanské vlády na přilákání zahraničních přímých investic. Zakládání výrobních podniků se předpokládá především v průmyslové oblasti u přístavu Tema a Takoradi a v Akkré. Společnost založená v tomto režimu (10 let daňové prázdny a bezcelní dovoz) musí vyrábět 70 % na vývoz. Aktivitu řídí [Ghana Free Zones Board](#). GFZB oznámil v roce 2018 plány na zřízení zvláštních ekonomických zón v každém regionu země.

V Ghaně jsou evidovány následující free zóny:

- Export Processing Zone (**EPZ**) v **Temě** o rozloze 1.200 akrů
- navržena jako víceúčelová s textilní a oděvní oblastí
- EPZ v **Sekondi** o rozloze 2.200 akrů
- projektovaná pro zpracování ropy a související činnosti
- EPZ v **Shama** o rozloze 3.000 akrů
- navržena jako víceúčelová
- EPZ v **Ashanti** o rozloze 1.090 akrů
- určena pro rozvoj ICT parku

Volná zóna může vzniknout kdekoli v Ghaně na základě rozhodnutí Ghana Free Zones Board.

Finanční pobídky pro investory:

- 100% výjimka od placení přímých a nepřímých daní a poplatků na veškerý import pro výrobu a export v zónách volného obchodu
- 100% výjimka na platbu daně z příjmu na zisk po dobu 10-ti let a poté daň nepřesáhne 8%
- celková výjimka na placení daní ze mzdy z dividend které vzniknou z investic mimo volné zóny
- výjimka z dvojího zdanění pro zahraniční investory a zaměstnance u těch zemí, kde má Ghana smlouvu o zemi dvojího zdanění

Nefinanční pobídky pro investory:

- žádné požadavky na licenci k dovozu
-

- minimální celní formality
- 100% vlastnictví akcií investorem je povoleno pro místního nebo zahraničního investora ve volných zónách
- nejsou stanoveny žádné podmínky nebo omezení repatriaci dividend nebo čistého zisku, plateb za zahraničních služby k půjčkám, plateb za poplatky za transfer technologií
- investor ve volné zóně má povolen účet v zahraniční měně u banky v Ghaně
- minimálně 70% roční výroby zboží a služeb z podniku ve volné zóně musí být vyvezeno a až 30% produkce může být prodáno na místním trhu
- Investoři ve volných zónách jsou také chráněni proti znárodnění a vyvlastnění

2.5 Investice - přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

Hlavní právní předpisy pro investory:

- Transfer Pricing Regulations, 2012 (L.I. 2188)
- Ghana Investment Promotion Centre Act 2013, (Act 865)
- Technology Transfer Regulations, 1992, (LI 1547)

Dle GIPC (Ghana Investment Promotion Center) dosahovaly přímé zahraniční investice (Free Direct Investments) FZI v roce 2016 2,4 mld. USD (8,2% HDP) a 4,91 mld. USD v roce 2017.

V roce 2018 dosáhly investice zaznamenané GIPC, jakož i prozatímní údaje poskytnuté některými dalšími klíčovými institucemi **3,68 mld. USD**.

Struktura investic:

- Zemědělství 0,25%
- Stavebnictví a zemědělství 32,13%
- Exportní obchod 0,063%
- Všeobecný obchod 3,89%
- pronájem 4,34%
- Výroba 19,3%
- Služby 40,04%

Umístění investic:

- Severní region 11,31%
- Brong Ahafo 3,98%
- Ashanti 0,14%
- Východní region 0,26%
- Volta 0,012%
- Accra 86,71%
- Centrální region 5,83%
- Západní region 0,96%

FZI ve výši **3,46 mld.USD** vytvořily za rok 2018 18.825 pracovních míst.

Hlavními investory byli Nizozemí, Čína, Francie, UK, Mauricius, Irán, Dánsko, Singapur, Kongo, USA, JAR, Turecko, Německo

2.6 Investice - podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Přilákání zahraničních investic je součástí hospodářské politiky ghanské vlády. Zahraniční investoři mají řadu výhod a záležití, v kterém režimu firma působí (podniky v zóně volného obchodu mají výhody viz kapitola 2.4., jiné úlevy a pobídky jsou stanoveny zákonem o Ghana Investment Promotion Centre, jiný platí pro těžební firmy). Detailní informace jsou uvedeny na [GIPC](#) a [GFZB](#). Vláda se přednostně orientuje na ghanskou diasporu v zahraničí.

Dříve pro zakládání společností neplatila v podstatě žádná omezení, zahraniční partner mohl mít ve firmě majoritu, nebo ji mohl i plně vlastnit. V roce 2013 začal ovšem platit „local content“, který **zamezuje zahraničním investorům podnikat ve sférách:**

- drobné zboží
- taxi služby nebo pronájem aut s vozovým parkem menším než 25 vozidel
- loteria (s výjimkou stolního fotbalu)
- provoz salónů krásy a kadeřnictví
- tisk stíracích platebních karet pro telekomunikační služby
- výroba sešitů a kancelářských potřeb
- maloobchod s použitými farmaceutickými produkty
- výroba, dodávky a maloobchod s pitnou vodou v plastových sáčcích

Sektory, kde **mají investoři omezený vstup** jsou:

- telekomunikace
- bankovní sféra
- rybářství
- těžební průmysl
- petrochemický průmysl
- nemovitosti

Ve **společném podniku** je minimální požadovaný kapitál **USD 200.000**, (dříve 10 000 USD), v hotovosti nebo ekvivalent ve zboží nebo kombinace obojího. Pokud jde o společný podnik mezi zahr.investorem a Ghanským občanem, pak vlastnický podíl Ghaňana v podniku nesmí být menší než 10%. Pro **společnost 100% vlastněnou zahraničním investorem**, je minimální požadovaný kapitál **USD 500.000**, (dříve 50 000 USD), v hotovosti nebo ve zboží nebo kombinace obojího.

Pro **obchodní (nevýrobní) společnost** je minimální požadovaný kapitál **USD 1 000 000** v hotovosti nebo ekvivalent ve zboží nebo kombinace obojího. Zahraniční investor podnikající v obchodě musí také zaměstnat minimálně 20 Ghaňanů v odborných profesích.

Pracovní právo je řízeno Zákoníkem práce z roku 2003. Pracovní spory řeší National Labour Commission. Více o pracovním právu v Ghaně na: [LABOUR-ACT](#)

Neexistuje zákon, který by nařizoval zastoupení odborů v managementu nebo vyplácení výkonnostních podílů.

3. Vztahy země s EU

Zahraniční obchod mezi členskými státy EU a Ghanou představoval v roce 2019 4,46 bilionů EUR. Ghana se tak umístila na 60 místě co se týče velikosti obchodní bilance z pozice EU. EU je pro Ghanu nadále hlavním obchodním partnerem. EU je pro Ghanu největším exportním partnerem a druhým největším importním.

Obchodní vztah s Ghanou se váže ke smlouvě z Říma, která dala vzniknout Evropské hospodářské komisi European Economic Community (EEC) v r.1957. Tato smlouva definovala podmínky spolupráce mezi EEC a 31 zámořskými teritorii (OCTs).

V r.2016 podepsala Ghana v Bruselu předběžnou dohodu o hospodářském partnerství s EU [Interim Economic Partnership Agreement](#) (iEPA). Tato dohoda by měla zaručit, že podniky a společnosti v Ghaně budou moci exportovat do EU zboží bez množství omezení a bezcelně. Firmy z EU naopátku budou moci vyvážet do Ghany zboží a služby za stejných podmínek.

Podkapitoly:

- 3.1. [Zastoupení EU v zemi](#)
- 3.2. [Obchodní vztahy země s EU](#)
- 3.3. [Poskytování rozvojových fondů a nástrojů EU](#)

3.1 Zastoupení EU v zemi

Delegation of the EU to the Republic in Ghana

The Round House
81, Cantonments Road
P. O. Box 9505 KIA
Accra, GHANA

Tel. +233 (0) 302774201

Fax: +233 (0) 30 277 4154

Email: delegation-ghana@eeas.europa.eu

Web: https://eeas.europa.eu/delegations/ghana_en

3.2 Obchodní vztahy země s EU

Přehled zahraničního obchodu Ghany a EU v roce 2019

položka	import	export
Jídlo a živá zvířata	1,374	445
Nápoje a tabák	1	55
Surové materiály, nejedlé, kromě paliv	80	50
Minerální paliva, maziva a příbuzné	584	245

materiály		
Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	62	8
Chemikálie a příbuzné produkty	2	325
Vyrobené zboží klasifikované především podle materiálu	97	239
Strojní a dopravní zařízení	11	641
Různé výrobky	3	141
Komodity a transakce	8	16
Další	46	20
CELKEM	2268	2 186

Údaje v mil. EUR

Zdroj: [EU](#)

3.3 Poskytování rozvojových fondů a nástrojů EU

Priority rozvojové spolupráce EU v rámci 11. Evropského rozvojového fondu jsou stanoveny v Národním indikativním programu na léta 2014–2020. Patří mezi ně transparentní správa státu, produktivní investice v ekologických zónách savany, zaměstnanost a sociální ochrana. [Bližší informace.](#)

V únoru 2020 byly podepsány 4 projekty mezi EU a Ghanou. Dva z těchto projektů podpoří ministerstvo průmyslu a obchodu při provádění prozatímní dohody o hospodářském partnerství mezi EU a Ghanou. Další dva granty pomohou ghanskému centru pro podporu investic (GIPC) a ghanskému úřadu pro podporu exportu (GEPA) vybudovat speciální online platformy pro podporu a mobilizaci investic, organizovat na míru šité akce na cílových trzích nebo poskytovat poradenské služby soukromým subjektům.

4. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

Ghana aktuálně patří mezi pět nejdůležitějších obchodních partnerů ČR v subsaharské Africe, s nimiž ČR pojí bohatá historie politicko-ekonomických vazeb. Bilaterální spolupráce mezi oběma zeměmi v poslední době nabývá na intenzitě. Ghana má dlouhodobý zájem exportovat artikly s přidanou hodnotou namísto vývozu primárních surovin. Jelikož české strojírenské výrobky mají v Ghaně tradičně výborné jméno, je tento stabilní téměř třicetimiliónový trh dlouhodobě perspektivní pro české firmy vyvážející průmyslové technologie, infrastrukturní projekty a zemědělskou techniku. Vzhledem k nové ghanské politice industrializace, zvané "One district, one factory", se nyní v Ghaně nabízí mnoho příležitostí pro zahraniční firmy.

Podkapitoly:

- 4.1. [Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let](#)
- 4.2. [10 nejvýznamnějších položek českého vývozu/dovozu](#)
- 4.3. [Vzájemná výměna v oblasti služeb](#)
- 4.4. [České investice v teritoriu: Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce](#)
- 4.5. [Smluvní základna mezi oběma státy](#)
- 4.6. [Zahraniční rozvojová spolupráce](#)

4.1 Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let

	2015	2016	2017	2018	2019
Vývoz ČR do Ghany	16,00	23,49	21,46	17,55	21,02
Dovoz ČR z Ghany	3,45	3,37	5,66	7,93	6,96
Bilance	12,55	20,12	15,80	9,62	14,07

údaje v milionech USD

Zdroj: Český statistický úřad

4.2 10 nejvýznamnějších položek českého vývozu/dovozu

Vývoz ČR do Ghany v roce 2019 podle skupin zboží dle mezinárodní klasifikace

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota USD (tis.)
84	Reaktory kotle přístroje nástroje mechanické	8 852
90	Přístroje optické foto kinem lékař chirurg ap.	48
94	Nábytek lůžkoviny svítidla stavby montované	625
85	Přístř. el záznamu reprodukce zvuku TV obrazu	1 290

39	Plasty a výrobky z nich	292
83	Výrobky různé z kovu obecných	390
73	Výrobky ze železa nebo oceli	540
87	Vozidla motorová traktory kola aj vozidla	5127
70	Sklo a výrobky skleněné	296
30	Výrobky farmaceutické	165

zdroj: Český statistický úřad

Dovoz ČR z Ghany v roce 2019 podle skupin zboží dle mezinárodní klasifikace

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota USD (tis.)
76	Hliník a výrobky z hliníku	2 006
8	Ovoce ořechy jedle slupky citr plodů melounů	3 411
40	Kaučuk a výrobky z něj	204
44	Dřevo uhlí, dřevěné výrobky	73
18	Kakao a přípravky kakaové	354
16	Přípravky z masa ryb korýšů aj	416
71	Perly drahokamy drahé kovy výrobky bižuterie	100

zdroj: Český statistický úřad

4.3 Vzájemná výměna v oblasti služeb

Zastupitelský úřad ČR v Akkrě nedisponuje informacemi o realizované výměně služeb mezi Ghanou a ČR.

4.4 České investice v teritoriu: Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

- **Společnost Knights** - investice do továrny na obuv v Kumasi, dovoz malotraktorů Cabrio a Agromechanika + příslušenství ze společnosti **Agroservis Pavel Šálek s.r.o.** a malotraktorů Global z produkce **Vari a.s.**, instalace přístroje na zpracování tropického ovoce v KNUST v Kumasi, stavba malých a středních mostů z produkce společnosti **MCE Slaný s.r.o.**
- **BIGA International Ltd.** – servisní firma společnosti Knights pro údržbu a dodávky náhradních dílů k dováženým malotraktorům
- **Stallion Group** – dovozce osobních automobilů Škoda, jedná se o mezinárodně operující indickou firmu
- **Arrow Network Systems (ANS) Ltd.** – česko-ghanská firma s českou majoritou. Dováží rádiové modemy a vytváří síť bezdrátového přenosu dat
- **Interplast. Ltd.** – největší výrobce plastových trubek a plastových oken v západní Africe, z ČR si dováží nástroje, plnidla a další komponenty
- **Wellbeing Natural Products (Ghana) Ltd.** - česko-ghanská firma, která se zaměřuje na výrobu bio a přírodních produktů. Její investicí v Ghaně je továrna na výrobu balené pitné vody, obohacené o jód - SKYWATER
- **Česká zbrojovka Uherský Brod** - dovozce malých střelných zbraní pro ozbrojené složky Ghany
- **PAMCO/LOM Trade Praha** - generálka vrtulníku Mi-17 pro vzdušné síly Ghany a školení pilotů a pozemního personálu
- **Vamed Health Projects CZ s.r.o.** - technické vybavení budov pro 10 poliklinik v Ghaně. Jedná se o subdodávku pro rakouskou společnost VAMED. Na zakázce se jako další subdodavatel podílí další české společnosti jako jsou Maxprogres, s.r.o., MZ Liberec a další
- **Linet s.r.o.** - dodávka nemocničních lůžek pro nemocnici v Temě
- **Techo a.s.** - dovoz kancelářského nábytku do několika developerských projektů
- **J4 s.r.o.** - dodávka pekařské linky pro projekt nově vznikající pekárny DailyFood
- **Aligátor s.r.o.** - mobilní telefony pro seniory
- **Techoexporta.s.** - dodávka malých pivovarů
- **Lemon beach resort** - hotelový provoz

4.5 Smluvní základna mezi oběma státy

- Dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Republiky Ghana **o leteckých službách** mezi jejich zeměmi a přes jejich území z roku 1961
- **Dohoda o vědeckotechnické spolupráci** mezi Československou socialistickou republikou a Republikou Ghana z roku 1960
- 11. dubna 2017 byla podepsána **Dohoda o zamezení dvojímu zdanění**.
- Pokračuje jednání o **Smlouvě o ochraně a podpoře investic**. V 04/19 zasláno vyjádření **Ghana Investment Promotion Center** na MF ČR k otevřeným bodům Smlouvy.
- Od roku 2011 byla k podpisu připravena mezirezortní Dohoda o hospodářské spolupráci mezi ČR a Ghanou, která byla v 06/18 změněna na **Dohodu mezi vládou České republiky a vládou Ghanské republiky o hospodářské spolupráci**. V 03/19 proběhlo další kolo připomínek

4.6 Zahraniční rozvojová spolupráce

V rámci ZRS ČR náleží Ghana do kategorie neprioritních zemí.

V minulosti zde však byly realizovány malé lokální projekty v gesci ZÚ.

- V roce 2006 byl realizován projekt v hodnotě 500 000 Kč zaměřený na zavedení internetu do škol.
- V roce 2009 byl realizován projekt v hodnotě 407 237 Kč zaměřený na výměnu generátoru v uprchlickém táboře Buduburam.
- V roce 2012 tak byl uskutečněn projekt dodávky generátoru na dřevoplyn vyrábějící elektrický proud a projekt

---

zajištění zdrojů vody a jejího čerpání ve vybraných neelektrifikovaných lokalitách (vesnicích a usedlostech) pomocí vrtů (studní) osazených čerpadly poháněnými větrem.

- v letech 2017 - 2018 se realizoval projekt 3 vrtaných studní "**Wells for Life**" v Ašantském regionu v hodnotě 216 tis. Kč
- v roce 2018 se realizoval projekt "**Gift of Hearing**", v hodnotě 405 tis. Kč, v rámci kterého se vyšetřují novorozenci v chudých regionech Ghany s cílem pomoci při řešení vrozené vady sluchu.
- v roce 2019 se realizuje projekt "**Education is a right**", v hodnotě 480,5 tis. Kč na výstavbu školních tříd v zaostalých oblastech regionu Ashanti s cílem zlepšit přístup ke vzdělání.

Pro akademický rok 2018–2019 Česká republika poskytla Ghaně 4 vládní stipendia. Pro období 2019 - 2020 nebyla poskytnuta Ghaně žádná vládní stipendia.

5. Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu

Odkaz na mapu oborových příležitostí v Ghaně, naleznete [zde](#).

Perspektivní oblastiv Ghaně pro české exportéry:

Automobilový průmysl

Dovoz nových aut roste 10% ročně. V Ghaně je potenciál importovat asi 300,000 aut ročně. Současně jezdí po ghanských silnicích velký počet dovezených ojetých aut, u kterých existuje značná poptávka po nových částech či příslušenství. Vláda v rámci své transformační agendy označila výrobu vozidel a součástek za strategické odvětví, které má být podporováno. Vláda v rámci toho zavedla mnoho pobídek pro zahraniční investory.

Energetický průmysl

Ghana plánuje masivní investice do největšího národního dodavatele elektřiny a to z důvodu zvyšující se poptávky po elektrické energii. Cílem národní energetické politiky je navýšení produkce ze současných 2 tis. MW na 5 tis. MW. Spalovny odpadu jako zdroj energie jsou pak nejvíce využívaným řešením zejména v městských aglomeracích. Ghana usiluje o navýšení produkce elektrické energie z obnovitelných zdrojů ze současného 1% z celkové produkce energie až na 10% v roce 2022. Je zde proto potenciál pro solární a větrné elektrárny, u kterých se předpokládá produkce až 1 100 MW. Dalším klíčovým cílem země je navýšení produkce energie z oceánských proudů. Počítá se s konstrukcí a následnou instalací potřebných vodních turbín do oblastí s vyšší četností přílivových vln.

Chemický průmysl

Ghanský chemický průmysl tvoří velmi malou část celkového průmyslu země. Mezi největší položky tohoto průmyslu patří léky, kosmetika a chemikálie pro domácí užití. Rostoucí trend vykazuje zejména petrochemický průmysl. Největší vládní investice směřují do ropné rafinerie v Temě, která denně vyprodukuje 45 - 60 tisíc barelů ropy zejména s cíle zajistit produkci importovaných ropných produktů jako jsou maziva, topné oleje a umělá hnojiva.

Obranný průmysl

Hlavním cílem strategického plánu, přijatého v roce 2013, je modernizace ghanského obranného průmyslu, na který ghanská vláda vyčlenila 145 mil. USD. V rámci této modernizace by měly být vojákům pořízeny malé ruční zbraně včetně nábojů, nová armádní obrněná vozidla, padáky a další armádní doplňky. Mezi dlouhodobější plány Ministerstva obrany patří podpora a zapojení se do mírotvorných operací OSN a posílení vnitřní bezpečnosti v zemi, včetně zesílení ochrany ropného průmyslu v západní části země.

Stavební průmysl

V Ghaně dochází k rozvoji stavebního průmyslu, důkazem je roční nárůst o 6,2 %. V roce 2015 byla odsouhlasena výstavba 5 tis. nových bytových jednotek v časovém rozmezí pěti let. Zároveň byla udělena řada veřejných zakázek na stavební práce v podobě modernizace přístavů či výměny potrubí. V roce 2015 byl Infrastrukturálním investičním fondem schválen projekt pro období 2015-2020, pro který bylo vyhrazeno 2,5 mld. USD. V rámci tohoto projektu by mělo dojít k rekonstrukci klíčových mostů, nadjezdů a dalších infrastrukturních staveb. Toho využila česká společnost k podpisu

dohody o stavbě 50 ks mostů s opcí na další 150 mostů v letech 2019 - 2022.

Železniční průmysl

V Ghaně bylo v 02/2017 zřízeno nové ministerstvo pro rozvoj železnice. Hlavní cíle ministerstva, definované v „Hlavním plánu pro železnice Ghany“ z roku 2013 jsou propojit největší města Ghany, využít Ghanu pro přepravu zboží z vnitrozemských zemí jako je Burkina Faso k přístavům v Temě a Takoradi a opačně a poskytnout přepravní cesty pro transport nerostných surovin z oblastí jejich ložisek jak ve vnitrozemí (mangan, bauxit, železná ruda) tak i na pobřeží (ropa a zemní plyn). V prioritním plánu je výstavba 1.394 km železnic do roku 2020 v objemu 7,8 mld. USD, které mají pocházet především ze zahraničních investic. V plánu je také záměr vybudovat tramvajový systém v Akkře a Kumasi.

Textilní a obuvnický průmysl

Tento tradiční průmysl, který dříve tvořil největší část ghanského průmyslu, je v posledních letech na ústupu zejména z důvodu levného importu z Asie a Indie a nelegálního dovozu padělaných látek přes hranice s Togem a Pobřežím Slonoviny. V současné době jsou v Ghaně celkem 4 textilní továrny, které ročně přichází o 8 % svých zaměstnanců. Evidujeme zvýšenou poptávku po tkaninách a textilích velmi vysoké kvality, kterou dovoz z Asie nedokáže pokrýt.

Zdravotnictví a farmaceutický průmysl

Vláda v rámci předvolebního roku plánuje investice do zdravotního sektoru a to jak výstavby nových nemocnic a poliklinik, tak do přístrojového vybavení. V roce 2019 ZÚ Akkra uspořádal B2B seminář, jehož se zúčastnilo více jak 80 zástupců ghanských nemocnic, poliklinik a farmaceutických firem. Cílem bylo navázat obchodní spolupráci mezi ghanskými a českými firmami. Ghanská strana kvituje kvalitu českých výrobců a dodavatelů, je zde proto velký potenciál navázat na již úspěšnou spolupráci

Zemědělství a potravinářský průmysl

Jedná se o jeden z nejdůležitějších sektorů ekonomiky, který zaměstnává až 70% pracovní síly a podílí se na 24 % HDP země. Prioritním cílem současné vlády je zajistit soběstačnost v produkci rýže, kukuřice a sójových bobů a usiluje o zajištění finančně dostupné zemědělské techniky pro drobné a střední zemědělce. V roce 2018 dovezla Ghana 512 000 jednodenních kuřat brojlerů. V roce 2019 zahájila vláda kampaň na rozvoj konkurenceschopného a účinnějšího živočišného průmyslu, která by měla zvýšit domácí produkci a snížit dovoz živočišných produktů. Rostoucí poptávka po hospodářských zvířatech a drůbežářských produktech představuje mnoho příležitostí k investicím mezi něž patří také poptávka po krmivech, hnojivech a technologiích na zpracování. Taktéž každoroční dovoz cukru do Ghany činí 400 mil. USD (zhruba 80 % veškerého cukru se dováží) a existuje potřeba výstavby nových cukrovarů nebo revitalizace již nefungujících, postavených experty z ČR v 80. letech minulého století. Ghana sice znovuotevřela továrnu na výrobu třtinového cukru, ale zdejší produkce zdaleka nedokáže uspokojit poptávku.

Podkapitoly:

- 5.1. [Nejperspektivnější položky pro český export, odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty](#)
- 5.2. [Kalendář akcí](#)

5.1 Nejperspektivnější položky pro český export, odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Perspektivní produkty pro dovoz do Ghany

- zemědělská technika + příslušenství
- hnojiva
- osiva
- krmné směsi
- technologie zavlažování
- vybavení drůbežáren
- fotovoltaická zařízení a jiné zdroje el.energie,
- malé vodní elektrárny,
- turbíny, kotle
- auta osobní, přívěsy, součástky a příslušenství
- strojní zařízení pro těžební průmysl
- chemikálie pro těžební průmysl
- cukr, mléko a smetana v prášku, pivo, destiláty, pšenice
- telefonní přístroje, rozvodné soustavy
- zařízení na zpracování ovoce, zařízení na úpravu vody, plnicí linky na nápoje,

Ghanská vláda má několik prioritních oblastí, které chce přednostně rozvíjet a o které by se mohli naši případní **investoři** zajímat. Jsou to:

- zemědělství a na ně navazující agroprůmysl - produkce drůbežního masa, závody na zpracování přebytků produkce ovoce a zeleniny,
- obranný průmysl - údržba a modernizace vojenské techniky, obnova výzbroje a výstroje
- zpracování odpadu - spalovny, třídírny
- úpravny a čistírny vody
- infrastruktura - zejména z hlediska přístupu k zemědělským plochám
- sociální oblast (školy a zdravotnictví)
- vládní služby (různé registry)
- turistika
- automobilový průmysl

Velmi lukrativní oblastí se stává výstavba a pronajímání bytů. Vzhledem k rychle rostoucí spotřebě elektrické energie vzroste v brzké době poptávka po netradičních zdrojích energie.

[Aktuální sektorové příležitosti pro Ghanu](#)

Další oborové příležitosti pro všechny země naleznete v [Mapě oborových příležitostí na portálu BusinessInfo.cz](#) (www.businessinfo.cz/mop).

5.2 Kalendář akcí

Nejdůležitější události (veletrhy, výstavy, show atd.) pro prezentaci českých exportérů v Ghaně pro kalendářní rok 2020, je možné nalézt: [zde](#)

6. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty

Dochvilnost není v Ghaně běžná – 15minutové až několika hodinové zpoždění je naprosto běžné.jednání jsou často odkládána a obchodní partneři se na schůzky častokrát vůbec nedostaví, a ani se neomluví. Při přípravě a plánování doby jednání je zpravidla nutné plánovat několikadenní rezervu. Přístup ke smluvním závazkům je poměrně volný – je dobré (zejména pokud obchodního partnera česká firma nezná) trvat na platbě předem, případně neodvolatelném akreditivu potvrzeném spolehlivou bankou. Za odebírané zboží není radno platit předem (záleží však na konkrétních případech, velké firmy mají obvykle dobrou platební disciplínu). Jednáním jazykem při obchodních jednáních v Ghaně je angličtina, je však třeba si zvyknout na místní výslovnost. jednání bývají vedena v přátelské a srdečné atmosféře, i když ve vypjatějších chvílích jsou Ghanci impulzivní a emotivní. Oblečení je buďto tradiční, nebo evropské (pro jednání je vždy žádoucí oblek s kravatou). Význam známostí, doporučení a osobních kontaktů je při uzavírání obchodů velice důležitý.

Úřední a užívané jazyky

- angličtina
- dalších místních jazyků a dialektů existuje cca 50, mezi hlavní patří asante (14,8 %), ewe (12,7 %), fante (9,9 %), boron/brong (4,6 %), dagomba (4,3 %), dangme (4,3 %), dagarte/dagaba (3,7 %), akyem (3,4 %), ga (3,4 %), akuapem (2,9 %), ostatní včetně oficiální angličtiny (36,1 %)

Pracovní a prodejní doba

Obvyklá pracovní doba v Ghaně začíná v 9:00 hod a končí v 16:00 (17:00) hod. Prodejní doba ve velkých obchodech (několika supermarketech) je 9:00–20:00 hod, prodává se i o sobotách a nedělích. Restaurace mívají otevřeno od 10:00 zpravidla do odchodu posledního hosta.

Dny pracovního volna:

- 1. leden
- 6. březen (Den nezávislosti, většinou je volno i následující den)
- Velikonoční pondělí
- 1. květen
- 25. květen
- 1. červenec
- první pátek v prosinci (Farmers day)
- 25. a 26. prosinec

Dále se slaví Velikonoce a muslimské svátky Eid al-Fitr na konci Ramadanu a Eid al-Adha. Pokud svátek připadá na sobotu nebo neděli, je následující pondělí volno. Období dovolených je zhruba od poloviny prosince do poloviny ledna. V této době má řada firem celopodnikovou dovolenou a nedoporučuje se v tomto období plánovat služební/obchodní cestu do Ghany.

Podkapitoly:

- 6.1. Vstup na trh: distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej
- 6.2. Dovozní podmínky a dokumenty, celní systém, kontrola vývozu, ochrana domácího trhu
- 6.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku
- 6.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP), významné veletrhy a výstavy v teritoriu
- 6.5. Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 6.6. Trh veřejných zakázek

- 6.7. [Způsoby řešení obchodních sporů, rizika místního trhu a investování v teritoriu, obvyklé platební podmínky, platební morálka](#)
- 6.8. [Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty, úřední a používaný jazyk\(y\), státní svátky, pracovní a prodejní doba](#)
- 6.9. [Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria \(oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince\)](#)
- 6.10. [Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR](#)
- 6.11. [Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU](#)

6.1 Vstup na trh: distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Trhy jako je v současné době západní Afrika přitahují buď investory počítající s relativně vysokou mírou rizika, kapitálově silné velké mezinárodní společnosti, které si chtějí budovat strategické pozice pro budoucnost, anebo společnosti, které mají dlouholeté, zkušenosti prověřené lokální partnery. Znalost místních podmínek může být někdy klíčová – mnozí mluví o tom, že například Francie a Velká Británie mají dodnes výhodu v tom, že know-how spojený s tím jak obchodovat v afrických zemích, se zde předával z generace na generaci, zatímco noví investoři nebo obchodníci ze zemí jako například Čína zde takové zkušenosti teprve získávají, někdy za cenu nemalých ztrát.

Vstupní branou do celého regionu je pro řadu společností Ghana jako země s relativně fungujícími institucemi a rostoucí ekonomikou. Příležitosti zde v současné době nabízí nastartovaná rekonstrukce hospodářství podpořená příjmy ze zahájené těžby ropy a dalších nerostných surovin. Dále zde probíhá modernizace zastaralé výrobní základny, zavádění nových technologií a budování moderní infrastruktury.

Tento trh ale zároveň přináší i některé zvláštní nároky, jakými mohou být například nezvyklé klimatické podmínky, prašné prostředí nebo značné kolísání elektrického napětí. Dalšími překážkami může být vysoká míra administrativy při dovozu; nedostatečně rozvinutá infrastruktura; nízká vymahatelnost práva a tvrdá cenová konkurence zboží nejen asijského, ale také jihoafrického, brazilského a tureckého.

Vstup na ghanský trh by měl být rozhodnutím, učiněným s vědomím toho, že africký čas plyne trochu jiným tempem než evropský a některé kroky se proto mohou zúročit až v delší perspektivě. Spolehlivý lokální partner nebo zástupce zde může být rozhodující výhodou.

Dále tedy uvádíme několik praktických rad jak postupovat při jeho hledání. Hledání by mělo začít vytipováním potenciálních partnerů, které je možné oslovit s nabídkou na spolupráci. Zdrojem mohou být vedle osobních kontaktů a doporučení i internetové stránky, kde je možné nalézt seznamy ghanských dovozců a obchodních zástupců:

- www.businessghana.com
- www.ghanayello.com
- www.ghanadirectory.net
- www.ghana.gov.gh
- www.yellowpages.com.gh

Ve všech případech a zejména tehdy, pokud vás partner kontaktuje sám, se doporučuje jeho důkladné prověření. S tím může v první fázi pomoci velvyslanectví ČR v Akkře, které kontrolou v databázích zjistí, zda tyto společnosti alespoň reálně existují a nejedná se jen o další trik internetových podvodníků. Ani tehdy, pokud partner ob stojí v tomto prvním kole, není zdaleka ještě vyhráno. I společnost, která existuje může být různě spolehlivá a může do partnerství vkládat různě reálná očekávání. Je nutné prověřit, zda a do jaké míry má partner skutečnou zkušenost s prací pro mezinárodní společnosti, zda je eventuálně schopen poskytnout hodnověrné reference. Je nutné ověřit, zda má skutečně vykazovanou praxi a znalosti místní situace a dovozních i vývozních předpisů.

Pokud produkt vyžaduje následnou zákaznickou péči a služby, je nezbytně nutné na místě zjistit jakou infrastrukturu má

k dispozici a na jaké úrovni bude schopen služby poskytovat.

Doporučujeme prověřit úvěrovou historii a finanční situaci potenciálního partnera. To je možné například ve spolupráci se specializovanými agenturami, které takové služby poskytují. Dále několik odkazů na takové služby:

- XDS Data Ghana Ltd. - <http://xdsdata.com/>
- Dun & Bradstreet Credit Bureau Limited - dnbghana.com
- HudsonPrice Data Solutions Limited - www.hudsonprice.com

Doporučujeme budovat spolupráci od malých zakázek, které mohou prověřit důvěryhodnost a schopnosti s minimálním rizikem. Tam, kde to není zcela možné se pak doporučuje delší přítomnost na místě, která umožní zjistit jak se bude partner reálně chovat a také umožní prověřit různé reference. V některých případech může být obtížné najít exkluzivního zástupce, protože většina zástupců prodává několik různých produktů.

Dále uvádíme několik adres k získání informací o distribučních kanálech pro dovezené zboží:

- www.businessghana.com
- www.ghanayello.com
- ghanadirectory.net
- www.yellowpagesofafrica.com
- www.gepaghana.org

Krokem, který správně nasměruje Vaše úsilí může být nezávislý, kvalitní průzkum trhu. Uvádíme několik možných kontaktů na společnosti, které v Ghaně v této oblasti působí. Společnosti byly vybrány na základě referencí a zkušeností se spoluprací se zahraničními partnery. Oceníme proto i Vaše případné zkušenosti s nimi.

The Bureau of Market & Social Research Ltd (MSR)

- Adresa: House No 112, Haatso – Atomic Road,
- Email: enquiries@marketresearch.com.gh
- Tel: +233 302 542 607
- Website: <https://marketresearch.com.gh/>

Oxford Research Group-GH

- Elim House, Spintex Road, PO Box SR 373 Spintex Road, Accra, Ghana
- Tel: +233 0302 818371
- E-mail: info@oxfordresearchgroup.org
- Website: www.oxfordresearchgroup.org

Media Majique and Research System

- Telefon: +233302226631
- Fax: +233302224062
- E-mail: info@mediamajique.com
- web: <http://mediamajique.com/web2/index.php/services>
- Adresa: The Brand Place
- C278/3 Asylum Down
- P.O. Box 5893, Accra-North, Ghana

- *Specializace:* Consultingové služby, registrace společností a majetku, získávání povolení, marketingová komunikace

Pan African Field Services Limited

- Telefon: +233 0 302 250965
- Mobil: +233 0 243 132 760, (0) 302 962 221
- Fax: +233 302 250976
- E-mail: info@panafields.com, rojelabi@panafields.com
- website: www.panafields.com
- Adresa: 2nd Floor, Dufie House, C 371/3 Samora Michel Road Asylum Down , Roundabout, Accra. Ghana
- *Specializace:* Testování produktů, měření reakce spotřebitelů, průzkum médií, společnost je zastoupena ve 20 afrických zemích.

ATP Resources & Consulting

- Kontaktní osoba: Emmanuel Affohl
- Mobil: +233 24 3247767
- Telefon: +233302513577
- E-mail: atpresources@seznam.cz, eaffoh@hotmail.com
- Adresa: P.O.CT 5221, Cantonments, Accra, Ghana
- *Specializace:* Obchodní služby, reklama a marketing. Majitel společnosti působil v ČR.

Ještě další konzultační firmy:

- urikaresearch.com
- <http://www.jmkconsultinggroup.org/>

6.2 Dovození podmínky a dokumenty, celní systém, kontrola vývozu, ochrana domácího trhu

S výjimkou několika citlivých položek (rajčatová pasta, drůbež) je dovozní režim relativně liberální. V zásadě neexistují množství, teritoriální, či jiná omezení.

Zboží, které je do země zakázáno vozit:

- narkotika
- střelivo zasílané poštou
- léčebné mýdlo obsahující Mercuric Iodide toxický odpad
- nakažené zboží
- zvířata a mrtvá zvířata infikovaná nemocemi, rostliny a semena infikovaná škůdci nebo infikovanou zahraniční půdou
- korálky z hořlavého celluloidu nebo podobných substancí
- surová káva importovaná pozemní cestou nebo vnitrozemskými vodními cestami
- padělané bankovky nebo mince jakékoli země
- pomlouvačný, obscénní nebo pornografický materiál
- zboží nesoucí podvodné obchodní značení nebo poručující ochrané značky
- nebezpečné zbraně jako např. papírové nože
- léčivo importované pozemní cestou nebo vnitrozemskými cestami
- zboží zakázané jakýmkoli zákonem Ghany
- Dovoz kontejnery pozemní cestou

Předpisy regulující dovoz:

- Ghana Customs, Excise and Preventive Service (CEPS) (Management Law) PNDCL 330 z r.1993

- s doplňky Act 1998, (Act552), Act 565, Act 598 z 14.4.2001 and the Commissioner's Orders and other Service instructions on vehicles

Zvláštní taxy (ve výši 10–40 tis. USD) se platí při dovozu některých vybraných druhů zboží (potravin, léků, elektrických přístrojů), jejichž dovoz musí být certifikován Ghanským úřadem pro potraviny a léčiva nebo Ghana Standards Authority (tento úřad je oprávněn vydávat technické normy a předpisy, www.gsa.gov.gh). Speciální předpisy platí pro dovoz ojetých automobilů (v zásadě mladší 10 let) a použitých oděvů a obuvi (www.ghanatradenet.com). Zvláštní povolení musí být pro dovoz střeliva a výbušnin, zlatých mincí a diamantů. Do Ghany je zakázáno dovážet jakékoliv drogy, mýdlo s obsahem rtuti, toxické odpady a kontaminované zboží, půdu, cigarety bez zdravotního varování a jakékoliv pornografické materiály. Dovážené zboží musí být označeno (název zboží, složení, váha/objem, datum výroby, datum záruky, jméno výrobce/distributora, návod na použití/varování) v angličtině (viz www.cepsghana.org).

Detailnější informace lze nalézt na: [Tax information](#)

Dovozní dokumenty

Základními dokumenty pro vývoz do Ghany jsou:

- Originál nákladového listu (Bill of Lading/Airway Bill)
- exportní faktura (Attested Invoice(s))
- Ta musí obsahovat stručný, ale přesný popis zboží, určení množství, platební podmínku a ceny v USD. Celková cena musí být rozepsána: cena ex works + cena dopravy + pojistné = celková cena CIF (Tema).
- Doklad o předexpediční inspekci (Clean Report of Finding), který byl původně vyžadován byl nahrazen poexpediční inspekci.
- Tato inspekce je prováděna v přístavu nebo na letišti a značně zpomaluje celou proceduru vyclívání zboží. Situace je tím komplikována především pro ghanského dovozce. Inspekci provádí Gateway Services Limited, BIVAC International, Ghana Link Network Services a Inspection and Control Service. www.ghanaports.gov.gh
- balící list
- finální zpráva o druhu a hodnotě zboží (Final Classification and Valuation Report (FCVR))
- Dovozní deklarace (Import Declaration Form (IDF))
- Daňové proclení (Tax Clearance Certificate)
- Certifikát o registraci plátce daňe (Tax Identification Number (TIN))

Celní systém

Ghana užívá harmonizovaný systém HS. Obecně platí 5% clo na nástroje (82, 84 a 85) a motorová vozidla (8701 – 8704), 10 % clo na suroviny, software a 20 % clo na dokončené výrobky.

Celní sazby některých druhů zboží

mléko, ml. výrobky	25 %
cukr	10 %
pivo, víno	25 %
alkoholické nápoje	25 %
léky	10 %
papír	10 %

textilní výrobky	50 %
obuv	25 %
ruční nářadí	10 %
obráběcí stroje	10 %
ocelové polotovary	25 %

Bezcelní dovoz je omezen na předměty osobní potřeby, které nejsou dovezeny za účelem dalšího prodeje, zemědělské a výrobní stroje, školní pomůcky a solární panely.

Výslovně uváděná množstevní omezení na bezcelní dovoz:

- parfémy: max. 370 ml
- víno: max. 750 ml
- tabákové výrobky: max. 500 g

Kontrola vývozu

Exportní zásilky podléhají inspekci, kterou zajišťuje a platí vývozce. Vývoz některých komodit (zlato, kakao, diamanty, dřevo) může provádět jen firma se zvláštní licencí (např. pro zlato a diamanty je vydává státní organizace).

Bez povolení není umožněn vývoz historických předmětů, vzácných minerálů, živočichů, živých rostlin, a zbraní. K předmětům, u nichž by mohlo při vývozu vzniknout nebezpečí podezření, že se jedná o historicky cenný předmět, je možno vyžádat dobrozdání Národního muzea (Museums and Monuments Board).

6.3 Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

Ghanské zákony jsou v tomto směru liberální. Nejlepší místo, které může při otevření zastoupení pomoci je [Ghana Investment Promotion Center](#). Postup při registraci nové firmy je po formální stránce poměrně nenáročný. Zákonná lhůta pro vyřízení žádosti o registraci je 5 pracovních dnů. Na centrálním registru je třeba získat osvědčení, že neexistuje společnost stejného jména, předložit stanovy společnosti (jméno společnosti, oblast podnikání, jména představitelů a jejich pravomoci), předložit jména auditorů. Po obdržení Certificate of Incorporation a Certificate to Commence Business je třeba společnost registrovat na Internal Revenue Service a Value Added Tax Service. Formy společnosti vychází z britského práva.

Více informací na: [Business Registration](#)

6.4 Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP), významné veletrhy a výstavy v teritoriu

V Akkře působí asi dvacet reklamních společností, některé z nich jsou pobočky zahraničních firem. Marketingem se rovněž zabývá několik specializovaných firem.

Několik příkladů:

- ORIGIN8 Limited - <http://origin8gh.com/>
- Adams360 - <http://www.adamsghana.com/>
- Aquity Media - <https://www.aquitymedia.com/>

Obvyklým způsobem propagace zboží jsou inzeráty v denním tisku, např.:

- Daily Graphic
- Ghanaian Times
- Business and Financial Times (B&FT)

Dále je to reklama v televizi (4 TV kanály), např.:

- GTV
- TV3

rozhlasová reklama (90 FM kanálů), která je vhodná pro propagaci zboží masové spotřeby:

- Citi FM (97.3)
- Joy FM (99.7)

Stále populárnější je velkoplošná reklama pomocí billboardů. Ovšem sazba za reklamu někdy nemusí odpovídat kvalitě, v některých případech je lepší si propagaci zařídit v České republice.

6.5 Problematika ochrany duševního vlastnictví

V souladu s pravidly TRIPS WTO přijal parlament v roce 2003 příslušné zákony na ochranu duševního vlastnictví. Ghana je smluvní stranou řady dohod o ochraně značky, copyrightu, geografického označení, patentů atd.:

- Protection against Unfair Competition Act, 2000 (Act 589);
- Industrial Designs Act, 2003 (Act 660);
- Geographical Indications Act, 2003 (Act 659);
- Patents Act, 2003 (Act 657);
- Trademarks Act, 2004 (Act 664)
- Layout-Designs (Topographies) of Integrated Circuits Act, 2004 (Act 667)
- Copyrights Act, 2005 (Act 690).

Tyto zákony však nebývají dodržovány. Pirátské kopírování software, hudby, filmů či levné napodobeniny zboží světových značek (drtivou většinou asijského původu) je obecně rozšířeným jevem a je ze strany státních orgánů zřídka potlačováno.

6.6 Trh veřejných zakázek

Institucí zodpovědnou za dodržování pravidel pro vypisování tendrů na státní zakázky v Ghaně je Public Procurement Authority (PPA).

Vládní instituce nebo podniky se státní účastí mohou vypisovat tendry samostatně, v tomto případě většinou informují i PPA a oznámení je publikováno i na jeho internetové stránce (některá oznámení se ale údajně objevují nejdříve na stránkách instituce, která je vyhlašuje a teprve později na stránce PPA).

V Ghaně existuje několik typů tendrů, rozdíl spočívá v tom, jaký typ zájemců se může o zakázku ucházet:

- **Mezinárodní tendry** (International Competitive Tenders) - jsou publikovány ve veřejně přístupných zdrojích, ucházet se o ně mohou firmy registrované na celém světě
- **Národní tendry** (National Competitive Tenders) - jsou publikovány ve veřejně přístupných zdrojích, ucházet se o ně mohou pouze firmy registrované v Ghaně,
- **Zakázky s omezeným počtem zdrojů** (Restricted Selective Tenders) – nejsou veřejně inzerovány, vládní instituce vybere několik možných zájemců, které osloví,
- **Zakázky s jedním zdrojem** (Single Source Procurements) – jsou vypisovány za zvláštních okolností, kdy je pouze jeden možný dodavatel (například speciální léky ve zdravotnictví, zakázky se vztahem k národní bezpečnosti atd.)
- **Indikace ceny (Price Quotation)** – zakázka není inzerována veřejně – státní instituce většinou osloví několik společností registrovaných v Ghaně s žádostí o nabídku ceny.

Účast subjektů v tendrech je definována na: [Ghana PPA regulation act](#)

V případě, že Vás nějaká instituce osloví sama, je na místě velká obezřetnost, protože za osoby pověřené realizací různých státních zakázek se vydává i mnoho podvodníků, kteří chtějí vylákat od zájemců uhrazení různých fiktivních poplatků. V tomto případě proto doporučujeme ověřit identitu zadavatele prostřednictvím PPA nebo velvyslanectví ČR v Akkře.

Mnoho pokusů o podvod se vztahuje také k fiktivním tendrům vypisovaným jménem regionální organizace ECOWAS. Vždy se jedná o podvod, pokud je vyhláší sekretariát „ECOWAS se sídlem v Akkře nebo v Togu“. ECOWAS žádný takový sekretariát nemá, realizací jeho tendrů je pověřený sekretariát organizace v Abují (Nigérie).

Důležité kontakty:

- www.ppaghana.org (Public Procurement Authority)
- www.ghana.gov.gh (hlavní stránky ghanské vlády s propojením na další státní instituce a podniky)

6.7 Způsoby řešení obchodních sporů, rizika místního trhu a investování v teritoriu, obvyklé platební podmínky, platební morálka

Způsoby řešení obchodních sporů

Existují soudy nižší a vyšší instance (Nejvyšší soud, Odvolací soud). Soudní systém je však pomalý a ne vždy nestranný. Několik právních kanceláří již nabízí arbitrážní či smírčí služby. V roce 2005 byl založen Obchodní soud, který řeší obchodní spory. Ghana uznává rozhodnutí cizích soudů na základě reciprocity. Ghana rovněž podepsala Smlouvu o urovnání obchodních sporů z roku 1966 a uznává rozhodnutí International Center for the Settlement of Investment Disputes, podepsala rovněž Smlouvu o uznávání cizích arbitrážních rozhodnutí (New York Convention). Ve vztahu k českým firmám jsme dosud nezaznamenali případ obchodního sporu, který by musel být řešen třetí stranou (soudem). Při řešení obchodních sporů je vždy žádoucí dát přednost mimosoudnímu jednání. Přestože v Ghaně existuje orgán řešící obchodní spory, doporučujeme zakomponovat do kontraktu ustanovení, na základě kterého by případné arbitrážní řízení probíhalo mimo Ghanu.

Rizika místního trhu a investování v teritoriu

Ghanský trh je orientován především na cenu. Nízká koupěschopnost velké většiny ghanského obyvatelstva a slabá finanční pozice většiny ghanských výrobních podniků tlačí dovozní ceny na minimum. Dovožci hledají nejlacinější nákupní možnosti, často na úkor kvality, významnou část dovozu tvoří použité výrobky (textil, obuv, ojeté pneumatiky, dopravní prostředky). Běžný ghanský zákazník dává přednost nižší technické úrovni před technickými novinkami. Riskantní jsou

např. dodávky strojů s elektronickým ovládáním, bez úpravy pro tropické podnebí nebo potravin bez speciální úpravy. Český exportér musí počítat s tím, že dodané stroje budou pracovat v prašném prostředí, v ovzduší s relativní vlhkostí 96 % a teplotách kolem 35° C, při značném kolísání elektrického napětí. Bohatší vrstva se naopak orientuje na luxusní zboží světových značek. Specificky africké jsou i problémy při zaměstnávání místních sil. Ghana se potýká s problémem odlivu kvalitní pracovní síly a inteligence, která pochopitelně hledá lepší ekonomické ohodnocení práce v Evropě, či v USA a na místním trhu práce je málo dostatečně kvalifikovaných odborníků. Vyskolení pracovních sil proto vyžaduje čas a především trpělivost. Dalším rizikem je fluktuace směnného kurzu, vysoké životní náklady a vysoké úroky z půjček (od 26 - 35% ročního úroku). Velkým problémem je také korupce a transparentní podmínky v obchodních praktikách.

Obvyklé platební podmínky, platební morálka

Záleží na velikosti firmy – u velkých a státních firem nebývá problém dodržet platební podmínky. ZÚ se však zároveň setkal s případy, kdy čeští obchodníci nedostali za své zboží zaplacené a vymáhat pohledávky je v Ghaně obtížné. Přístup ke smluvním závazkům je poměrně volný – je dobré se proto domluvit na platbě předem v hotovosti, zejména pokud jde o první obchod. Za odebírané zboží není radno platit předem.

6.8 Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty, úřední a používaný jazyk(y), státní svátky, pracovní a prodejní doba

Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty

Dochvilnost není v Ghaně běžná – 15minutové až několika hodinové zpoždění je naprosto běžné. Jednání jsou často odkládána a obchodní partneři se na schůzky častokrát vůbec nedostaví, a ani se neomluví. Při přípravě a plánování doby jednání je zpravidla nutné plánovat několikadenní rezervu. Přístup ke smluvním závazkům je poměrně volný – je dobré (zejména pokud obchodního partnera česká firma nezná) trvat na platbě předem, případně neodvolatelném akreditivu potvrzeném spolehlivou bankou. Za odebírané zboží není radno platit předem (záleží však na konkrétních případech, velké firmy mají obvykle dobrou platební disciplínu). Jednáním jazykem při obchodních jednáních v Ghaně je angličtina, je však třeba si zvyknout na místní výslovnost. Jednání bývají vedena v přátelské a srdečné atmosféře, i když ve vypjatějších chvílích jsou Ghanci impulzivní a emotivní. Oblečení je buďto tradiční, nebo evropské (pro jednání je vždy žádoucí oblek s kravatou). Význam známostí, doporučení a osobních kontaktů je při uzavírání obchodů velice důležitý.

Úřední a užívané jazyky

- angličtina
- dalších místních jazyků a dialektů existuje cca 50, mezi hlavní patří asante (14,8 %), ewe (12,7 %), fante (9,9 %), boron/brong (4,6 %), dagomba (4,3 %), dangme (4,3 %), dagarte/dagaba (3,7 %), akyem (3,4 %), ga (3,4 %), akuapem (2,9 %), ostatní včetně oficiální angličtiny (36,1 %)

Pracovní a prodejní doba

Obvyklá pracovní doba v Ghaně začíná v 9:00 hod a končí v 16:00 (17:00) hod. Prodejní doba ve velkých obchodech (několika supermarketech) je 9:00–20:00 hod, prodává se i o sobotách a nedělích. Restaurace mívají otevřeno od 10:00 zpravidla do odchodu posledního hosta.

Dny pracovního volna:

- 1. leden
- 6. březen (Den nezávislosti, většinou je volno i následující den)
- Velikonoční pondělí
- 1. květen
- 25. květen
- 1. červenec
-

první pátek v prosinci (Farmers day)

- 25. a 26. prosinec

Dále se slaví Velikonoce a muslimské svátky Eid al-Fitr na konci Ramadanu a Eid al-Adha. Pokud svátek připadá na sobotu nebo neděli, je následující pondělí volno. Období dovolených je zhruba od poloviny prosince do poloviny ledna. V této době má řada firem celopodnikovou dovolenou a nedoporučuje se v tomto období plánovat služební/obchodní cestu do Ghany.

6.9 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria (oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince)

Vízum do Ghany je možné obdržet na velvyslanectví Ghany v Praze:

Embassy of the Republic of Ghana

Na Zatorce 89/6

160 00 Praha 6

tel.: +420 233 377 236

fax: +420 233 375 647

e-mail: ghanaemb@gmail.com / ghanaprague2@gmail.com

Velvyslanec: Virginia Hesse (od září 2017)

Cestovní pas musí být platný minimálně šest měsíců od data vstupu do země. Pro vystavení víza za účelem obchodní cesty se požaduje pozvání od ghanského partnera, poplatek za vystavení víz:

- jednorázový vstup (turist./business) na 30 dnů - 1.500 Kč
- několika-násobný vstup (na 3 měsíce) - 3.000 Kč
- několika-násobný vstup (na 6 měsíců) - 4.000 Kč
- několika-násobný vstup (na 1 rok) - 6.000 Kč

Více informací: [víza do Ghany](#)

Pro vstup do Ghany je povinné očkování proti žluté zimnici, je ale doporučeno i očkování proti žloutence A a B a břišnímu tyfu. Mezinárodní očkovací průkaz na žlutou zimnici je povinným dokladem, který je při příletu namátkově kontrolován. Ghana je silně malarická oblast s přítomností nejtěžších druhů malárie, cestovatelům se důrazně doporučuje kontaktovat před cestou lékaře a případná zdravotní rizika před cestou konzultovat.

Mezinárodní letiště v Akkře Kotoka International Airport je otevřeno nepřetržitě. Silniční přechody jsou otevřeny pouze od 6 do 18 hod. Přechod v Aflao do tožského Lomé je otevřen do 22 hod. Při vstupu do země i při výstupu je nutno vyplnit stručný dotazník (Ghana Immigration Service Embarkation Form).

Dovoz hotovosti není limitován – částky nad 10 000 USD (resp. ekvivalentu v jiné měně) je však třeba deklarovat, jinak mohou nastat komplikace při zpětném vývozu ze země. Je povoleno dovážet a vyvážet místní měnu cedi do výše 500 GHc.

6.10 Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Ghana Investment Promotion Center (GIPC) je jedním z prvních míst pro většinu podnikatelů, kteří hledají povolení pro investory pro Ghanu (obchodní povolení). GIPC odpovídá za registraci všech zahraničních investic do Ghany.

Investor, který investuje podle zákona GIPC, má automaticky nárok na určitý počet víz / pracovních povolení na základě velikosti investice. Když je investice ve výši 10 000 USD nebo její ekvivalent ve směnitelné měně nebo strojích a zařízeních, může podnik získat vízum / pracovní povolení pro jednoho zaměstnance v zahraničí. Investice v rozmezí od 10 000 USD do 100 000 USD opravňují podnik k dvěma (2) automatickým vízům / pracovním povolením. Investice ve výši 500 000 USD a vyšší kvalifikuje podnik, aby zaměstnal čtyři (4) zahraniční pracovníky.

Podnik může požádat o další víza / pracovní povolení, ale investor musí zdůvodnit, proč musí být cizinec zaměstnán spíše než ghanský. Neexistují žádná omezení týkající se vydávání pracovních povolení a povolení k pobytu investorům pro zóny volného obchodu.

Více informací o zaměstnávání cizinců na:

- www.ghanaimmigration.org/work_guide.html
- www.mint.gov.gh

Náklady na zaměstnání místních sil jsou poměrně nízké: kvalifikovaný dělník 150–200USD/měsíc, úředník s vysokoškolským vzděláním 250–450 USD/měsíc, produktivita práce a obzvláště pracovní tempo tak odpovídá nízkým mzdovým nákladům. Více o platech pro místní zaměstnance na: africapay.org.

6.11 Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Státní nebo soukromé lékaře/nemocnice je možné využít při běžných a tropických nemocích. Ošetření ve státních nemocnicích lze doporučit jen v naléhavých případech. Je bezpodmínečně nutné mít u sebe finanční hotovost (v cedi), neboť bez zaplacení předem bývá ošetření odmítnuto. Ve městech jsou k dispozici nemocnice a ambulance ale ne evropského standardu. Některé z nemocnic v Ghaně:

- Korle-Bu Teaching Hospital
- 37 Military hospital
- Komfo Anokye Teaching Hospital
- Ridge Hospital, Tamale Teaching Hospital
- Volta Regional Hospital
- Sunyani Regional Hospital
- Ghana Canada Medical Center (GCMC)
- Lister Hospital and Fertility Centre

Dostupnost zdravotních středisek a dokonce i doktorů je velmi omezena na venkově.

Doporučujeme před cestou uzavřít kvalitní cestovní pojištění s širším rozsahem. Vyšetření u soukromého lékaře-specialisty stojí kolem 50 USD a je na dobré úrovni. K dispozici jsou léky světových značek. V případě podezření je nezbytné provést test na malárii (cena testu cca 15 USD, Medlab Ghana) ve vážnějších případech (nutnost operativního zákroku) se doporučuje odlet do ČR. Od roku 2005 v Ghaně působí německá zdravotnicko-záchranná společnost West African Rescue Association (WARA), která zabezpečuje rychlý převoz pacientů z kteréhokoliv místa v Ghaně do soukromé nemocnice v Akkře.

7. Kontakty

Podkapitoly:

- 7.1. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 7.2. Kontakty na teritoriální odbory na MZV ČR a na MPO ČR, zastoupení ostatních českých institucí v teritoriu (CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism, Česká centra)
- 7.3. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)
- 7.4. Internetové informační zdroje

7.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Embassy of the Czech Republic

Kanda Hilla Limann Highway No. 2, House No. C 260/5, POB 5226, Accra – North

Tel: +233/302 223 540 (302 247 282)

Fax: +233/302 225 337

Mobil: (diplom. služba: +233/247 011428)

e-mail: accra@embassy.mzv.cz

Chargé d' affaires a.f.: PhDr. Lukáš Kindl

Teritoriální působnost ZÚ: Ghana, Burkina Faso, Guinea-Bissau, Libérie, Pobřeží slonoviny, Sierra Leone, Togo.

Do lokality ZÚ neexistuje žádné pravidelné dopravní spojení, je třeba použít služeb taxislužby či vlastní dopravní prostředek.

7.2 Kontakty na teritoriální odbory na MZV ČR a na MPO ČR, zastoupení ostatních českých institucí v teritoriu (CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism, Česká centra)

- MZV ČR - Odbor afrických států (tel. +420 224 18 2630)
- MPO ČR
Odbor zahraničně ekonomických politik 2
(oddělení Afriky, Asie a Austrálie)
Tel.: +420 224 852 028
posta@mpo.cz

V Ghaně nemá zastoupení žádná česká instituce jako je CzechTrade, CzechInvest, apod.

7.3 Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

- Kód země: +233
- Mezinárodní přístupový kód - 00
- Policie - 191
- Požární útvar - 192/999
- Ambulance - 193
- Národní management katastrof (NADMO) - Accra: 024-4508351 / 0302-762593
- Centrální ústředí požární služby Ghany - 0302-772446 / 666576/666577/6664937
- celní úřady pro výkon a prevenci úrazů v ústředí Accra - 0302-66841 / 3
- Elektrárenská společnost sídla Ghany - 0302-664941 / 665205/662277
-

Oddělení informačních služeb vlády Ghany - 0302 228054/228011

Pro všechna ostatní čísla tísňového volání postupujte podle následujícího odkazu: www.ghana.gov.gh

7.4 Internetové informační zdroje

- Government of Ghana - ghana.gov.gh
- Ghana Investment Promotion Centre - gipcghana.com
- Bank of Ghana - bog.gov.gh
- Registrar General's Department - rgd.gov.gh
- Ghana Immigration Service (GIS) - ghanaimmigration.org
- Social Security and National Insurance Trust - ssnit.org.gh
- Ghana Chamber of Commerce & Industry - ghanachamber.org
- Environmental Protection Agency (EPA) - epa.gov.gh
- Ghana Free Zones Board - gfzb.gov.gh
- Ghana Export Promotion Authority - gepaghana.org
- Minerals Commission - <http://www.mincom.gov.gh/>
- Ghana Tourism Authority - ghana.travel
- Ghana Standards Authority - gsa.gov.gh
- National Communications Authority - nca.org.gh
- Ghana Revenue Authority - gra.gov.gh
- Association of Ghana Industries - agighana.org
- Ghana Public Procurement Authority - ppaghana.org
- Ghana Ports & Harbours Authority - ghanaports.gov.gh
- Petroleum Commission - petrocom.gov.gh
- Ghana Statistical Service - www.statsghana.gov.gh
- Ministry of Finance - mofep.gov.gh
- Ministry of Trade and Industry - moti.gov.gh
- Ghana Broadcasting Corporation(GBC) - gbcghana.com
- TV3 Network - tv3network.com
- Daily Graphic - graphic.com.gh
- Citi FM- citinewsroom.com
- Joy FM - myjoyonline.com